

[Pradžia](#) > ... > [Pinigai Ir Piniginiai Reikalavimai](#) > [Nemokumas, Bankrotas](#) > [Latvia](#)

Nemokumas, bankrotas

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Latvija

1 Kam gali būti iškelta nemokumo byla?

Nemokumo įstatymas, kuriuo apibrėžiamos nemokumo procedūros Latvijoje, taikomas juridiniams ir fiziniams asmenims, kuriems gali būti iškelta šiame įstatyme nustatyta nemokumo byla.

Nemokumo įstatyme nustatytos trijų rūšių nemokumo procedūros: teisinės apsaugos procesas (reorganizavimo procedūra), juridinio asmens nemokumo byla ir fizinio asmens nemokumo byla.

Pažymėtina, kad Nemokumo įstatymas netaikomas kredito įstaigų nemokumo procedūroms, kurias reglamentuoja Kredito įstaigų įstatymas.

Teisinės apsaugos procesas (įskaitant neteisminį teisinės apsaugos procesą (įmonės perėmimą nemokumo atveju)) – skolos restruktūrizavimo procedūra, kuri gali būti taikoma tik juridiniams asmenims. Pažymėtina, kad teisinės apsaugos procesas netaikomas tam tikriems finansų ir kapitalo rinkų dalyviams, pavyzdžiui, draudimo, draudimo brokerių ir investavimo brokerių bendrovėms, privatiems pensijų fondams ir kt.

Juridinio asmens nemokumo byla – skolininko (juridinio asmens) likvidavimo procedūra, taikoma juridiniams asmenims, ūkinėms bendrijoms ir individualiems verslininkams. Ūkinė bendrija neturi juridinio asmens statuso, tačiau gali įgyti teises ir prisiimti įsipareigojimus. Individualaus verslininko statusą turintis fizinis asmuo gali sudaryti komercinius sandorius (naudodamas individualaus verslininko pavadinimą) ir kitus ekonominius sandorius kaip fizinis asmuo. Šiuo metu individualaus verslininko statusą turinčiam asmeniui pirmiausia iškeliama juridinio asmens nemokumo byla, o po jos asmuo gali pateikti prašymą iškelti fizinio asmens nemokumo bylą dėl likusių įsipareigojimų. Individualiems verslininkams skirtas sprendimas taip pat taikomas žemės ūkio ir žuvininkystės įmonėms.

Fizinio asmens nemokumo byla taikoma fiziniams asmenims, įskaitant ekonominės veiklos vykdytojus ir vartotojus, o ja siekiama padėti sumažinti skolininkų skolą ir atkurti mokumą. Fizinio asmens nemokumo byla gali būti iškelta visiems fiziniams asmenims, kurie pastaruosius šešis mėnesius mokėjo mokesčius Latvijoje.

2 Kokios yra nemokumo bylos iškėlimo sąlygos?

Teisinės apsaugos procesas

Pagal Nemokumo įstatymą prašymą pradėti teisinės apsaugos procesą skolininkas gali pateikti tik iškilus arba, kaip numatoma, iškiliant finansiniams sunkumams. Nemokumo įstatyme neapibrėžiami konkretūs rodikliai, kuriems esant skolininkas įgytų teisę prašyti pradėti teisinės apsaugos procesą. Iškilus finansiniams sunkumams, skolininkas turi įvertinti, ar esant tokio masto finansiniams sunkumams įmanoma pasiekti neteisminį susitarimą su kreditoriais, ar reikia kreiptis dėl teisinės apsaugos proceso, kad būtų galima restruktūrizuoti savo įsipareigojimus taikant teisinę apsaugą.

Teikiant prašymą pradėti teisinės apsaugos procesą reikia sumokėti 145 EUR žyminį mokestį.

Juridinio asmens nemokumo byla

Nemokumo įstatyme nustatytais atvejais ir skolininkas, ir skolininko kreditoriai (įskaitant skolininko darbuotojus) gali prašyti iškelti juridinio asmens nemokumo bylą. Be to, prašymą iškelti juridinio asmens nemokumo bylą gali pateikti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento 2015/848 37 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytas asmuo.

Nemokumo įstatyme nustatyti atvejai, kuriais skolininkas privalo nedelsdamas pateikti prašymą iškelti juridinio asmens nemokumo bylą. Nepateikus prašymo iškelti nemokumo bylą skolininkui tenka administracinė atsakomybė. Skolininkas privalo pateikti prašymą iškelti juridinio asmens nemokumo bylą šiais atvejais:

- skolininkas nesumokėjo skolos, kurios mokėjimo terminas suėjo daugiau nei prieš du mėnesius, ir su kreditoriais nesutarė dėl skolos mokėjimo pratęsimo arba nebuvo pradėtas teisinės apsaugos procesas (pabrėžtina, kad teisinės apsaugos proceso inicijavimas nėra būtina sąlyga prašymui dėl juridinio asmens nemokumo bylos pateikti; šia nuostata skolininkas atleidžiamas nuo administracinės atsakomybės tik jei bandė išspręsti savo finansinius sunkumus, kai jų atsirado, tačiau tapo nemokus);
- remiantis pagal likvidavimo procedūrą pateikta pradine finansine ataskaita, skolininkas neturi pakankamai turto, kad patenkintų visus pagrįstus kreditorių reikalavimus, arba tokia padėtis nustatoma likvidavimo procedūros metu;
- skolininkas nebegali laikytis teisinės apsaugos proceso priemonių plano.

Kreditorius turi teisę pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą, jeigu:

- teismo sprendimo dėl skolos išieškojimo iš skolininko nebuvo galima įvykdyti taikant vykdymo priemones;
- skolininkas (ribotos atsakomybės bendrovė arba akcinė bendrovė) nesumokėjo pagrindinės skolos, kuri siekia 4 268 EUR, o kreditorius jam pranešė apie savo ketinimą pateikti prašymą iškelti juridinio asmens nemokumo bylą;
- skolininkas (juridinis asmuo, išskyrus ribotos atsakomybės bendrovę arba akcinę bendrovę) nesumokėjo pagrindinės skolos, kuri siekia 2 134 EUR, o kreditorius jam pranešė apie savo ketinimą pateikti prašymą iškelti juridinio asmens nemokumo bylą;
- skolininkas nesumokėjo darbuotojui viso darbo užmokesčio, kompensacijos už žalą, patirtą dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar profesinės ligos, arba nesumokėjo privalomų socialinio draudimo įmokų per du mėnesius nuo nustatytos mokėjimo dienos (jeigu mokėjimo diena nėra nustatyta darbo sutartyje, mokėjimo diena laikoma pirma paskesnio mėnesio darbo diena). Tokiu atveju nesumokėta suma nėra svarbi.

Teismas paskelbia, kad pradeda juridinio asmens nemokumo bylą, jeigu prašymo nagrinėjimo dieną nustato, kad prašyme nurodytas požymis egzistuoja.

Pažymėtina, kad pateikdami prašymą iškelti nemokumo bylą ir skolininkas, ir kreditorius privalo sumokėti žyminį mokestį, t. y. veiklos mokestį už prašymo nagrinėjimą teisme. Skolininkui taikomas 70 EUR mokestis, kreditoriui – 355 EUR. Be to, prieš pateikdami prašymą iškelti juridinio asmens nemokumo bylą, ir skolininkas, ir kreditorius privalo sumokėti dviejų minimalių mėnesinių darbo užmokesčių Latvijoje dydžio užstatą.

Fizinio asmens nemokumo byla

Skolininkui, kuris yra fizinis asmuo, gali būti iškelta fizinio asmens nemokumo byla, jeigu yra bent vienas iš šių fizinio asmens nemokumo požymių:

1. asmuo negali sumokėti savo skolų, kurių grąžinimo terminas suėjo, o bendra skolos suma viršija 5 000 EUR;
2. dėl akivaizdžių aplinkybių asmuo negalės sumokėti skolų, kurių terminas sueina per metus, o bendra skolos suma viršija 10 000 EUR;
3. asmuo negali sumokėti skolų, iš kurių bent viena yra pagrįsta neįvykdytais papildomais arba bendrais skolininko ir skolininko sutuoktinio, giminaičio arba svainystės ryšiais susijusio asmens iki antros eilės įsipareigojimais, jei bendra skolos suma viršija 5 000 EUR.

Prašymą iškelti fizinio asmens nemokumo bylą gali pateikti tik skolininkas; kreditoriai pateikti tokio prašymo neturi teisės.

Prašymui iškelti fizinio asmens nemokumo bylą taip pat taikomas 70 EUR žyminis mokestis ir dviejų minimalių

mėnesinių darbo užmokesčių dydžio užstatas.

3 Kokia nuosavybė sudaro nemokaus subjekto turto dalį? Kaip tvarkomas turtas, kurį skolininkas įgijo arba kuris jam perduotas po to, kai buvo iškelta nemokumo byla?

Teisinės apsaugos procesas

Nemokaus subjekto turtas, kuriam taikomas teisinės apsaugos procesas, yra visas skolininko turtas, o skolininkas išlaiko visas teises juo disponuoti. Pagal Nemokumo įstatymą vienas iš teisinės apsaugos procese taikomų metodų yra kilnojamą ar nekilnojamą turto perleidimas arba daiktinių teisių suvaržymas, siekiant pratęsti kreditorių reikalavimų įvykdymo arba kreditorių reikalavimų patenkinimo terminą. Atitinkamo metodo tinkamumas ir įgyvendinimo tvarka turi būti nustatyti teisinės apsaugos proceso priemonių plane.

Juridinio asmens nemokumo byla

Paskelbus juridinio asmens nemokumo bylą, skolininkas netenka teisės disponuoti savo turtu, taip pat savo kontroliuojamoms ar turimoms trečiosioms šalims priklausančiu turtu, o šios teisės perduodamos administratoriui.

Pagal Nemokumo įstatymą nemokaus subjekto turtą sudaro:

1. skolininko nekilnojamas turtas ir kilnojamas turtas, įskaitant pinigus;
2. pinigai, gauti realizuojant skolininko turtą;
3. turtas, išieškotas nemokumo byloje (pvz., lėšos, susigrąžintos remiantis reikalavimais trečiosioms šalims, taip pat lėšos, gautos iš juridinio asmens valdymo organų narių, remiantis jų atsakomybe už padarytą žalą);
4. pajamos iš skolininko turto, gautos vykstant juridinio asmens nemokumo bylai;
5. kitas turtas, teisėtai įgytas vykstant juridinio asmens nemokumo bylai.

Vykstant juridinio asmens nemokumo bylai, visas skolininko turtas perduodamas, o iš pajamų padengiamos juridinio asmens nemokumo bylos išlaidos ir patenkinami kreditorių reikalavimai. Už skolininko turto pardavimą pagal turto pardavimo planą atsakingas nemokumo bylos administratorius (toliau – administratorius). Administratorius turi užtikrinti, kad skolininko turtas būtų perduotas už didžiausią galimą kainą, siekiant kuo geriau patenkinti kreditorių reikalavimus.

Fizinio asmens nemokumo byla

Paskelbus fizinio asmens nemokumo bylą, skolininkas netenka teisės disponuoti savo turtu, taip pat savo kontroliuojamoms ar turimoms trečiosioms šalims priklausančiu turtu (išskyrus turtą, kuriam vykdymas netaikomas), o šios teisės perduodamos administratoriui. Vykstant fizinio asmens nemokumo bylai, visas skolininko turtas perduodamas, o iš pajamų padengiamos tiesioginės fizinio asmens nemokumo bylos išlaidos ir patenkinami kreditorių reikalavimai.

4 Kokius įgaliojimus atitinkamai turi skolininkas ir nemokumo specialistas?

Teisinės apsaugos procesas

Skolininkas. Paskelbus teisinės apsaugos proceso įgyvendinimą, skolininkas toliau kontroliuoja savo įmonę ir valdo savo turtą ir savo kontroliuojamą ar turimą turtą pagal su kreditoriais sutartą ir teismo patvirtintą teisinės apsaugos proceso priemonių planą. Be to, skolininkui taikomos tam tikros prievolės ir apribojimai, siekiant užtikrinti teisinės apsaugos proceso teisėtumą ir teisinės apsaugos proceso priežiūros pareigūno (toliau – priežiūros pareigūnas) ir kreditorių vykdomą priemonių plano įgyvendinimo kontrolę.

Pagrindinė skolininko prievolė – laikytis teisinės apsaugos proceso priemonių plano. Skolininkas taip pat turi šias prievoles:

1. padengti teisinės apsaugos proceso išlaidas;

2. bent kartą per mėnesį priežiūros pareigūnui raštu teikti teisinės apsaugos proceso priemonių plano įgyvendinimo ataskaitas;
3. priežiūros pareigūno prašymu nedelsiant raštu pateikti visą informaciją apie teisinės apsaugos proceso priemonių plano įgyvendinimą ir suteikti galimybę asmeniškai patikrinti skolininko ekonominę veiklą ir dokumentus;
4. nedelsiant pranešti priežiūros pareigūnui apie visas aplinkybes, kurios gali sutrukdyti skolininkui įgyvendinti teisinės apsaugos proceso priemonių planą ir kt.

Kalbant apie apribojimus, pažymėtina, kad vykstant teisinės apsaugos procesui skolininkui draudžiama:

1. sudaryti sandorius arba vykdyti veiklą, kurie gali pabloginti jo finansinę padėtį arba pakenkti bendrai visų kreditorių interesams;
2. teikti paskolas (kreditus), išskyrus atvejus, kai paskolų (kreditų) teikimas yra pagrindinė skolininko veikla ir tai atsispindi teisinės apsaugos proceso priemonių plane;
3. teikti garantijas, dovanas ar aukas, premijas ar kitokį papildomą materialinį atlygį skolininko valdybos ar tarybos nariams.

Priežiūros pareigūnas. Skolininkui parengus teisinės apsaugos proceso priemonių planą, teisinės apsaugos proceso priežiūros pareigūnas pateikia savo nuomonę apie planą ir jo atitiktį įstatymams vertinimą. Be kita ko, turi būti įvertinta, ar planu galima pasiekti teisės aktuose nustatytą teisinės apsaugos proceso tikslą. Teisinės apsaugos proceso priežiūros pareigūno nuomonė pateikiama teismui kartu su teisinės apsaugos proceso priemonių planu. Paskelbus teisinės apsaugos proceso įgyvendinimą, teisinės apsaugos proceso priežiūros pareigūnas tampa atsakingas už teisinės apsaugos proceso priemonių plano įgyvendinimo priežiūrą, kreditorių informavimą ir stebėseną, kaip skolininkas laikosi Nemokumo įstatyme nustatytų apribojimų.

Vykstant teisinės apsaugos procesui, priežiūros pareigūnas privalo tvarkyti su procesu susijusius dokumentus Elektroninėje nemokumo apskaitos sistemoje (toliau – sistema).

Juridinio asmens nemokumo byla

Skolininkas. Paskelbus nemokumo bylą, skolininkas netenka visų nuostatuose, skolininko įstatuose ar sutartyse apibrėžtų valdymo organų teisių, o šios teisės perduodamos administratoriui. Administratorius paskiria skolininko atstovą, kuris privalo dalyvauti nemokumo byloje. Paprastai skolininko atstovu (-ais) skiriamas (-i) vienas (arba keli) skolininko vykdomojo organo narys (-iai). Iškart po to, kai paskelbiama juridinio asmens nemokumo byla, skolininko atstovas turi administratoriui perduoti visą skolininko turtą ir su organizacija, darbuotojais ir apskaita susijusius dokumentus pagal perdavimo ir priėmimo aktą. Skolininko atstovas turi parengti perduotino skolininko turto ir dokumentų sąrašą, o atliekant perdavimą dokumentai turi būti tvarkomi laikantis apskaitos tvarkymo taisyklių. Vykstant nemokumo bylai, skolininko atstovas turi administratoriui pateikti jo prašomą informaciją ir dalyvauti kreditorių susirinkimuose.

Administratorius. Administratoriui suteikiamos visos nuostatuose, skolininko įstatuose ar sutartyse apibrėžtos valdymo organų teisės, prievolės ir atsakomybė.

Administratorius gali, *inter alia*, priimti sprendimą tęsti dalį skolininko verslo veiklos arba visą jo verslo veiklą, jeigu ją tęsti yra ekonomiškai pagrįsta, taip pat atsako už einamųjų mokesčių mokėjimą ir gali likviduoti skolininko patrunuojamąsias įmones.

Administratorius taip pat vykdo veiklą, susijusią su nemokumo procedūros įgyvendinimu: apibendrina ir peržiūri kreditorių reikalavimus ir dėl jų priima sprendimus; nustato skolininko turtą ir imasi veiksmų skolininko turtui išieškoti (be kita ko, juridinio asmens valdymo organų nariams ir kapitalo bendrovės nariams (akcininkams) teikia reikalavimus atlyginti padarytą žalą); parduoda skolininko turtą ir patenkina kreditorių reikalavimus pagal Nemokumo įstatymą; vertina iki nemokumo bylos sudarytus sandorius; vykdo kitą bylos tikslais būtiną veiklą, pavyzdžiui, pateikia skolininko dokumentus valstybės archyvui.

Vykstant juridinio asmens nemokumo bylai, administratorius yra atsakingas už jos įrašų saugojimą sistemoje.

Užbaigus juridinio asmens nemokumo bylą, administratorius atlieka visus įstatyme numatytus veiksmus, kad išbrauktų skolininką iš viešojo registro, kuriame jis buvo įregistruotas, pavyzdžiui, išbrauktų skolininką (komercinės veiklos vykdytoją) iš prekybos registro.

Fizinio asmens nemokumo byla

Skolininkas. Paskelbus fizinio asmens nemokumo bylą, skolininkas netenka teisės disponuoti savo turtu, taip pat savo kontroliuojamoms ar turimoms trečiosioms šalims priklausančiu turtu (išskyrus turtą, kuriam vykdymas netaikomas), o šios teisės perduodamos administratoriui. Paskelbus fizinio asmens nemokumo bylą, skolininkui draudžiama vykdyti veiklą, dėl kurios gali būti padaryta žala kreditoriams. Skolininkas turi pateikti administratoriui visą nemokumo bylai reikalingą informaciją.

Vykstant bankroto procedūrai visas skolininkui priklausantis turtas parduodamas, o iš pardavus gautų pajamų patenkinami kreditorių reikalavimai pagal Nemokumo įstatymą.

Vykstant įsipareigojimų vykdymo procedūrai, skolininkas turi gauti tiek pajamų, kiek gali, ir pagal įsipareigojimų vykdymo planą pervesti dalį savo nuolatinių pajamų kreditorių reikalavimams patenkinti.

Administratorius.

Jeigu skolininkas turi pinigų ar turto, kurį vykstant bankroto procedūrai tikimasi parduoti, administratorius atitinkamos nemokumo bylos tikslais jo vardu atidaro sąskaitą kredito įstaigoje. Panašiai kaip ir juridinio asmens nemokumo byloje, administratorius privalo imtis nemokumo byloje būtinų veiksmų: apibendrinti ir peržiūrėti kreditorių reikalavimus ir dėl jų priimti sprendimus; nustatyti skolininko turtą ir imtis veiksmų skolininko turtui išieškoti (be kita ko, teikti reikalavimus pripažinti skolininko sudarytus sandorius negaliojančiais, jeigu nustatoma, kad skolininkas veikė nesąžiningai); parduoti skolininko turtą ir patenkinti kreditorių reikalavimus pagal Nemokumo įstatymą.

5 Kokiomis sąlygomis galima remtis įskaitymais?

Teisinės apsaugos procesas

Teisinės apsaugos procese įskaitymas leidžiamas, jeigu skolininko reikalavimas kreditoriui atsirado bent prieš tris mėnesius iki teismo sprendimo pradėti teisinės apsaugos procesą.

Juridinio asmens nemokumo byla

Juridinio asmens nemokumo byloje įskaitymas leidžiamas, jeigu abipusiai skolininko ir kreditoriaus reikalavimai atsirado bent prieš šešis mėnesius iki juridinio asmens nemokumo bylos paskelbimo.

Fizinio asmens nemokumo byla

Konkrečių taisyklių dėl įskaitymo fizinio asmens nemokumo byloje nėra, todėl pagal Nemokumo įstatymą šiuo atveju taikomos nuostatos dėl juridinio asmens nemokumo bylų, t. y. įskaitymas leidžiamas, jeigu abipusiai skolininko ir kreditoriaus reikalavimai atsirado bent prieš šešis mėnesius iki fizinio asmens nemokumo bylos paskelbimo.

6 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės esamoms sutartims, kuriose skolininkas yra viena iš šalių?

Teisinės apsaugos procesas

Atsižvelgiant į tai, kad pradėjus teisinės apsaugos procesą skolininkas toliau kontroliuoja savo įmonę, t. y. valdo savo turtą ir savo turimą ar kontroliuojamą turtą, jis gali tęsti prieš pradėdant teisinės apsaugos procesą sudarytas sutartis. Nuomonę, ar sutartis tęsti naudinga, pateikia kreditoriai, peržiūrėdami teisinės apsaugos proceso priemonių planą, teisinės apsaugos proceso priežiūros pareigūnas, rengdamas ataskaitą, ir teismas, tvirtindamas teisinės apsaugos proceso priemonių planą. Išlaidos pagal tokias sutartis turi būti patvirtintos teisinės apsaugos proceso priemonių plane.

Juridinio asmens nemokumo byla

Jeigu juridinio asmens nemokumo bylos paskelbimo dieną skolininko sudaryta sutartis nebuvo įvykdyta arba buvo įvykdyta iš dalies, administratorius gali prašyti, kad kita sutarties šalis įvykdytų sutartį arba vienašališkai

atsisakytų sutarties. Administratorius gali vykdyti sutartį, jeigu dėl to nesumažėja skolininko turtas.

Jeigu administratorius vienašališkai atsisako sutarties, kita sutarties šalis gali pateikti reikalavimą kaip kreditorė.

Tolesnis sutarčių, kurios nebuvo nutrauktos įstatymo nustatytais atvejais, vykdymas ir sutarčių su trečiosiomis šalimis, kurias vykstant juridinio asmens nemokumo bylai skolininko vardu pasirašė administratorius, vykdymas finansuojamas iš skolininko lėšų.

Jeigu skolininkas yra draudimo bendrovė, administratorius, atsižvelgdamas į draudėjų interesus, įvertina būtinybę perduoti, nutraukti ar tęsti esamas draudimo sutartis ir imasi visų reikiamų teisinių veiksmų esamoms draudimo sutartims perduoti, nutraukti ar tęsti.

Skolininko pavedimas įgaliotajam atstovui (taip pat įgaliotiniam ir prekybos agentui) dėl skolininko turto, į kurį nukreipti kreditorių reikalavimai, nuo juridinio asmens nemokumo bylos paskelbimo dienos netenka galios.

Paskelbus skolininko nemokumo bylą, administratorius gali nutraukti darbo sutartį su skolininko darbuotoju.

Fizinio asmens nemokumo byla

Nemokumo įstatyme nenustatyta konkrečių nuostatų dėl skolininko pasirašytų sutarčių peržiūros ar nutraukimo, todėl pagal Nemokumo įstatymą šiuo atveju taikomos juridinio asmens nemokumo bylą nuostatos, t. y. administratorius turi teisę peržiūrėti prieš paskelbiant fizinio asmens nemokumo bylą skolininko pasirašytas sutartis ir jų atsisakyti. Ši praktika taip pat įtvirtinta teismų praktikoje. Paskelbus nemokumo bylą, administratorius tampa atsakingas už asmens turto tvarkymą, siekdamas išspręsti su prievolių vykdymu susijusius klausimus ir patenkinti kreditorių reikalavimus. Tai taip pat reiškia, kad nemokus skolininkas praranda teisę veikti kaip šalis teisme nagrinėjant su turtu susijusius reikalavimus, o šią teisę prisiima administratorius kaip skolininko teisinis atstovas.

7 Kokios yra nemokumo bylą pasekmės individualių kreditorių iškeltoms byloms (išskyrus nebaigtas nagrinėti bylas)?

Nepriklausomai nuo nemokumo procedūros, Nemokumo įstatyme nustatytas savivalės draudimo principas, t. y. individualia kreditoriaus ir skolininko veikla negali būti kenkiama bendrai visų kreditorių interesams.

Teisinės apsaugos procesas

Įgaliotasis antstolis sustabdo teismo sprendimo vykdymo procedūras, jeigu skolininko atžvilgiu pradedamas teisinės apsaugos procesas arba neteisminio teisinės apsaugos proceso atveju priimamas sprendimas pradėti teisinės apsaugos procesą. Jeigu pradedant procesą lėšos jau buvo išieškotos ėmusi vykdymo veiksmų, įgaliotasis antstolis išskaičiuoja vykdymo išlaidas ir patenkina išieškotojo reikalavimą. Teismo sprendimo vykdymo procedūros sustabdomos visam teisinės apsaugos proceso laikotarpiui iki jo pabaigos, išskyrus atvejus, kai įkeistas turtas nėra būtinas teisinės apsaugos procesui įgyvendinti, todėl nėra įtraukiamas į teisinės apsaugos proceso priemonių planą, arba teismas leidžia užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui parduoti įkeistą turtą.

Juridinio asmens nemokumo byla

Jeigu teismo sprendimo vykdymo procedūros pradedamos prieš paskelbiant juridinio asmens nemokumo bylą, jos turi būti užbaigtos Civilinio proceso įstatyme nustatyta tvarka. Konkrečiau, įgaliotasis antstolis užbaigia vykdomą turto pardavimą, jeigu pardavimas jau buvo paskelbtas arba turtas buvo perduotas parduoti prekybos bendrovei. Administratorius gali prašyti atšaukti paskelbtus aukcionus, kad turtą būtų galima parduoti kaip turto vienetų rinkinio dalį. Įgaliotasis antstolis iš gautos sumos išskaičiuoja teismo sprendimo vykdymo išlaidas, o likusią sumą perveda administratoriui, kad būtų patenkinti kreditorių reikalavimai Nemokumo įstatyme nustatyta tvarka, atsižvelgiant į užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus interesus. Įgaliotasis antstolis praneša turto turėtojui apie prievolę administratoriui perduoti turtą, kurio pardavimas dar nepradėtas.

Fizinio asmens nemokumo byla

Paskelbus fizinio asmens nemokumo bylą, kreditoriui draudžiama individualiai vykdyti bet kokią veiklą, dėl kurios

gali būti padaryta žala kitiems kreditoriams. Dėl tokios veiklos atsirandančios kreditoriaus arba trečiosios šalies turtinės teisės laikomos negaliojančiomis.

Jeigu skolininkui paskelbiama fizinio asmens nemokumo byla, įgaliotasis antstolis sustabdo teismo sprendimo vykdymo procedūras. Įgaliotasis antstolis gali užbaigti vykdomą turto pardavimą tik jei pardavimas jau buvo paskelbtas arba turtas buvo perduotas perduoti prekybos bendrovei, išskyrus atvejus, kai fizinio asmens turto pardavimo plane numatyta atidėti būsto pardavimą pagal Nemokumo įstatymo 148 straipsnį. Įgaliotasis antstolis iš gautos sumos išskaičiuoja teismo sprendimo vykdymo išlaidas, o likusią sumą perveda administratoriui, kad būtų patenkinti kreditorių reikalavimai Nemokumo įstatyme nustatyta tvarka, atsižvelgiant į užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus interesus.

Tuo pat metu reikalavimų, kurių patenkinimas nesusijęs su skolininko turto ar pinigų išieškojimu, vykdymo procedūros nestabdomos.

Jeigu fizinio asmens nemokumo byla užbaigiama nepanaikinus įsipareigojimų, likusios sumos išieškojimo procedūros atnaujinamos.

8 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės tolesniam bylų, nebaigtų nagrinėti bankroto bylos iškelimo metu, nagrinėjimui?

Teisinės apsaugos procesas

Pagal Nemokumo įstatymą tai, kad pradedamas teisinės apsaugos procesas, neturi įtakos teismo procesui, kurio viena iš šalių yra skolininkas.

Pažymėtina, kad, priešingai nei nemokumo bylos, teisinės apsaugos procesai neapima reikalavimų pripažinimo procedūrų. Vis dėlto teismų praktikoje pripažįstama, kad vienašališkai priimdamas sprendimą dėl reikalavimo tinkamumo skolininkas galėtų nepagrįstai neįtraukti kreditoriaus tarp asmenų, kurie turi pritarti teisinės apsaugos proceso priemonių planui. Be to, kreditoriaus teismui pareikštas reikalavimas išieškoti skolą nesuteikia teisinio pagrindo nepaisyti kreditoriaus interesų teisinės apsaugos procese. Todėl teismų praktikoje taip pat pripažįstama, kad jeigu skolininko įsipareigojimai atsispindi skolininko sąskaitose, o teisinės apsaugos proceso priežiūros pareigūnas nenustatė, kad reikalavimas *prima facie* netikras, reikalavimas turi būti įtrauktas į teisinės apsaugos proceso priemonių planą kaip kreditorių reikalavimas, net jei skolininkas ir kreditorius dalyvauja teismo procese.

Taip pat pažymėtina, jog teismui nustačius, kad teisinės apsaugos proceso priemonių plane yra įsipareigojimų, dėl kurių vyksta ginčas dėl teisių, o įsipareigojimų suma turi didelę įtaką pritarimo priemonių planui procesui, teismas nesiima tolesnių veiksmų dėl prašymo pradėti teisinės apsaugos procesą.

Juridinio asmens nemokumo byla

Teismo sprendimas, kuriuo paskelbiama juridinio asmens nemokumo byla, yra pagrindas sustabdyti prieš skolininką pradėtą su turtu susijusį teismo procesą. Paskelbus juridinio asmens nemokumo bylą, kreditoriai gali pateikti savo reikalavimus administratoriui Nemokumo įstatyme nustatyta tvarka.

Be to, teismo sprendimas, kuriuo paskelbiama juridinio asmens nemokumo byla, yra pagrindas panaikinti reikalavimų užtikrinimo priemonę Nemokumo įstatyme nustatyta tvarka.

Fizinio asmens nemokumo byla

Teismo sprendimas, kuriuo paskelbiama fizinio asmens nemokumo byla, yra pagrindas sustabdyti prieš skolininką pradėtą teismo procesą ir panaikinti reikalavimų užtikrinimo priemonę Civilinio proceso įstatyme nustatyta tvarka. Paskelbus fizinio asmens nemokumo bylą, kreditoriai gali pateikti savo reikalavimus administratoriui Nemokumo įstatyme nustatyta tvarka.

9 Kokie yra pagrindiniai kreditorių dalyvavimo nemokumo bylose

elementai?

Siekiant nemokumo bylos tikslo svarbu, kad kreditoriai aktyviai dalyvautų byloje. Nemokumo įstatyme įtvirtintas kreditorių lygybės principas: kreditoriai turi lygias galimybes dalyvauti byloje ir užsitikrinti, kad jų reikalavimai būtų patenkinti atsižvelgiant į įsipareigojimus, nustatytus tarp jų ir skolininko prieš iškeliant bylą.

Teisinės apsaugos procesas

Skolininkas nusiunčia teisinės apsaugos proceso priemonių planą visiems kreditoriams ir juos paragina pritarti planui nustatydamas pritarimo pareiškimo terminą. Kreditorius turi teisę per penkias dienas nuo plano gavimo dienos skolininkui raštu pareikšti prieštaravimą dėl teisinės apsaugos proceso priemonių plano. Jeigu mano, kad prieštaravimai pagrįsti, skolininkas atitinkamai pakeičia teisinės apsaugos proceso priemonių planą. Teisinės apsaugos proceso įgyvendinimo terminas gali būti pratęstas, jeigu tam pritaria dauguma kreditorių. Kreditoriai turi teisę priežiūros pareigūno prašyti ir iš jo gauti informacijos apie teisinės apsaugos proceso eigą ir plano įgyvendinimą, taip pat teikti skundus. Kreditorius taip pat gali prašyti teismo užbaigti teisinės apsaugos procesą, jeigu skolininkas nesilaiko teismo patvirtinto plano.

Juridinio asmens nemokumo byla

Kreditorius taip pat gali inicijuoti juridinio asmens nemokumo bylą pateikdamas teismui prašymą. Be to, kreditoriai turi teisę pateikti kreditorių reikalavimus Nemokumo įstatyme nustatyta tvarka. Patikrinęs, ar kreditorių reikalavimai yra pagrįsti ir atitinka teisės aktuose nustatytus reikalavimus, administratorius priima sprendimą pripažinti, atmesti arba iš dalies pripažinti reikalavimą. Kreditorius gali per mėnesį nuo sprendimo gavimo dienos pateikti teismui apeliacinį skundą dėl administratoriaus sprendimo arba per mėnesį nuo administratoriaus sprendimo gavimo dienos pateikti teismui prašymą išnagrinėti ginčą dėl teisių. Kreditorius turi teisę peržiūrėti kreditorių reikalavimų registrą. Nuo aštuntos dienos po kreditorių reikalavimų pateikimo termino pabaigos kiekvienas kreditorius turi teisę peržiūrėti visų kreditorių pateiktus reikalavimus ir juos pagrindžiančius įrodymus. Administratorius informaciją kreditoriams teikia Nemokumo įstatyme nustatyta tvarka. Jeigu kreditoriai prieštarauja dėl atitinkamos informacijos, jie privalo apie tai pranešti administratoriui. Jeigu į prieštaravimus neatsižvelgiama, administratorius kreditoriui turi pateikti argumentuotą atsakymą. Jeigu kreditoriai nesutinka su paskelbtu administratoriaus sprendimu, jie turi teisę ginčyti administratoriaus veiksmus, kreiptis į teismą reikalaudami atlyginti administratoriaus padarytą žalą arba pasiūlyti šaukti kreditorių susirinkimą. Kreditorių susirinkime priimami sprendimai dėl administratoriaus atlygio, siūloma atleisti administratorių, patvirtinamas nemokumo byloje patirtų išlaidų pagrįstumas, skolininko turto pardavimo metodas arba pardavimo termino pratęsimas, taip pat tolesni veiksmai su turtu, neįtrauktu į turto pardavimo planą. Be to, kreditoriai, kurių reikalavimai sudaro bent 25 proc. leidžiamos pagrindinių reikalavimų sumos užtikrinimo priemonę turinčių arba neapsaugotų kreditorių grupėje, gali prašyti, kad išorės sertifikuotas auditorius arba sertifikuotų auditorių įmonė atliktų su atitinkama nemokumo byla susijusio administratoriaus darbo auditą.

Fizinio asmens nemokumo byla

Kreditoriai turi teisę pateikti reikalavimus Nemokumo įstatyme nustatyta tvarka. Bet kuris kreditorius gali šaukti kreditorių susirinkimą. Per du mėnesius nuo skolininko nemokumo bylos paskelbimo užregistravimo nemokumo registre dienos kreditoriai gali administratoriui pateikti prašymą nutraukti fizinio asmens nemokumo bylą, jeigu turi Nemokumo įstatyme nurodytos informacijos arba informacijos apie nemokumo bylos ar įsipareigojimų vykdymo procedūros taikymo apribojimus. Kreditoriai taip pat turi teisę prieštarauti dėl skolininko parengto įsipareigojimų vykdymo plano ir pateikti dėl jo pasiūlymų.

10 Kaip nemokumo specialistas gali naudotis ar disponuoti turtu?

Teisinės apsaugos procesas

Skolininkas ir toliau kontroliuoja savo įmonę ir pats disponuoja savo turtu.

Juridinio asmens nemokumo byla

Iškėlus juridinio asmens nemokumo bylą, valdyba netenka savo įgaliojimų, o skolininko turtą ir banko sąskaitose esančias lėšas valdo ir jais disponuoja paskirtas administratorius. Administratorius įgyja teises ir padalyti

skolininko turtą, ir susigražinti valdyti perduotą turtą, atitinkamai įtraukiant jį į turto pardavimo planą. Be to, paskelbus juridinio asmens nemokumo bylą, administratorius priima sprendimą nutraukti skolininko verslo veiklą arba ją tęsti visą ar iš dalies.

Per du mėnesius nuo juridinio asmens nemokumo bylos paskelbimo administratorius turi parengti skolininko turto pardavimo planą arba ataskaitą, kurioje patvirtinama, kad turto nėra. Turtas gali būti parduodamas ir aukcione, ir laisvai nustatoma kaina, dėl kurios administratoriaus siūlymu sprendžia kreditoriai. Skolininko turtas parduodamas už didžiausią galimą kainą, siekiant patenkinti kreditorių reikalavimus. Pardavus turtą gautos pajamos naudojamos kreditorių reikalavimams patenkinti.

Jeigu skolininko turto negalima parduoti arba jo pardavimo sąnaudos viršija numatomas pajamas, administratorius jo neįtraukia į turto pardavimo planą ir nedelsdamas praneša visiems kreditoriams, ragindamas juos pasilikti turtą pradine kaina.

Rengdamas turto pardavimo planą, administratorius apsversto galimybę parduoti skolininko įmonę arba jos savarankišką dalį. Kreditorių pajamos pardavus įmonę arba jos savarankišką dalį turi būti didesnės, nei būtų pardavus skolininko turtą atskirai.

Fizinio asmens nemokumo byla

Nemokumo bylos administratorius atsako už skolininko turto pardavimą pagal turto pardavimo planą. Administratorius pradeda turto pardavimą ne anksčiau kaip po dviejų mėnesių po to, kai paskelbiama fizinio asmens nemokumo byla.

Skolininkas turi teisę pasilikti pajamas, būtinas netiesioginėms fizinio asmens nemokumo bylos išlaidoms padengti, ir turtą, kuris yra visiškai būtinas pajamoms gauti. Civilinio proceso įstatyme taip pat nustatyta, kokio turto išieškojimas negali būti vykdomas.

Pagal Nemokumo įstatymą skolininkas gali pasilikti būstą, įkeistą užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui, remdamasis susitarimu su atitinkamu užtikrinimo priemonę turinčiu kreditoriumi.

11 Kokie reikalavimai turi būti nukreipti į nemokaus skolininko turtą ir kaip vertinami reikalavimai, atsiradę iškelus nemokumo bylą?

Teisinės apsaugos procesas

Paskelbus teisinės apsaugos procesą, užtikrinimo priemonę turintys kreditoriai negali naudotis savo teisėmis į įkeistą skolininko turtą, įtrauktą į teisinės apsaugos proceso priemonių planą, kol procesas bus baigtas.

Užtikrinimo priemonę turintis kreditorius gali prašyti, kad įkeistas skolininko turtas būtų parduotas, jeigu apribojimas, dėl kurio užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui neleidžiama parduoti įkeisto skolininko turto, labai kenkia atitinkamo kreditoriaus interesams (įskaitant atvejus, kai yra rizika, kad įkeistas turtas bus sunaikintas arba gerokai sumažėjo jo vertė). Sprendimą leisti parduoti įkeistą turtą priima teismas, kuriame buvo pradėtas atitinkamas teisinės apsaugos procesas.

Juridinio asmens nemokumo byla

Užtikrinimo priemonę turintis kreditorius gali prašyti, kad kaip užtikrinimo priemonė naudojamas skolininko turtas (įkeistas turtas), būtų parduotas, praėjus dviem mėnesiams nuo juridinio asmens nemokumo bylos paskelbimo dienos.

Skolininko kontroliuojamoms arba turimoms trečiosioms šalims priklausantis turtas neįtraukiamas į skolininko turtą, į kurį gali būti nukreipti kreditorių reikalavimai. Administratorius saugo trečiosioms šalims priklausantį turtą, kol jis joms perduodamas. Jeigu neperima savo turto administratoriui paraginus, trečiosios šalys turi padengti savo turto saugojimo išlaidas. Jeigu trečiosioms šalims priklausantis turtas buvo realizuotas vykstant nemokumo bylai, šio turto vertę trečiosioms šalims turi kompensuoti šalis, kuri nulėmė turto pardavimą. Jeigu pardavus įkeistą skolininko turtą gautos pajamos nepadengia užtikrinimo priemonę turinčių kreditorių reikalavimų, administratoriaus sprendimu atitinkami kreditoriai įgyja neapsaugotų kreditorių teises į likusią reikalavimo dalį.

Skolininko įsipareigojimai, kurių terminas sueina po to, kai paskelbiama juridinio asmens nemokumo byla, laikomi suėjusiais tą dieną, kurią buvo paskelbta juridinio asmens nemokumo byla. Reikalavimai, kurie paprastai atsiranda paskelbus juridinio asmens nemokumo bylą, laikomi nemokumo bylos išlaidomis.

Fizinio asmens nemokumo byla

Skolininko įsipareigojimai, kurių terminas sueina po to, kai paskelbiama fizinio asmens nemokumo byla, laikomi suėjusiais tą dieną, kurią buvo paskelbta nemokumo byla. Reikalavimai, kurie atsiranda iškelus fizinio asmens nemokumo bylą, laikomi nemokumo bylos išlaidomis.

12 Kokios yra taisyklės, reglamentuojančios reikalavimų pateikimą, patikrinimą ir pripažinimą?

Teisinės apsaugos procesas

Už visų reikalavimų išdėstymą apsaugos proceso priemonių plane atsako skolininkas, o planui turi pritarti kreditoriai. Į apsaugos proceso priemonių planą turi būti įtraukti visi kreditoriai. Skolininkas negali nuspręsti tam tikrus kreditorius įtraukti į planą, o kitų neįtraukti.

Juridinio asmens nemokumo byla

Kreditorių reikalavimai skolininkui turi būti pateikti administratoriui per mėnesį nuo skolininkui iškelto nemokumo bylos įrašymo į nemokumo registrą dienos. Jeigu kreditorius praleido šio straipsnio 1 dalyje nurodytą reikalavimų pateikimo terminą, kreditorius gali pateikti reikalavimą skolininkui per šešis mėnesius nuo skolininko nemokumo bylos paskelbimo įrašymo į nemokumo registrą dienos, bet ne vėliau kaip iki dienos, kurią šio įstatymo nustatyta tvarka parengiamas kreditorių reikalavimų patenkinimo planas. Praėjus šiam terminui sueina senaties terminas ir kreditorius praranda kreditoriaus statusą ir teisę pateikti reikalavimus skolininkui.

Administratorius patikrina, ar kreditorių reikalavimai yra pagrįsti ir atitinka teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Jeigu kreditoriaus reikalavimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų, administratorius nedelsdamas paprašo, kad kreditorius ištaisytų nustatytus neatitikimus per 10 dienų nuo administratoriaus prašymo išsiuntimo. Jeigu kreditorius neatitikimus ištaiso nesibaigus terminui, kreditoriaus reikalavimas laikomas pateiktu per nustatytą terminą. Jeigu kreditorius per nustatytą terminą neatitikimų neištaiso, administratorius per 10 dienų nuo neatitikimams ištaisyti nustatyto termino priima sprendimą atmesti kreditoriaus reikalavimą arba jį pripažinti iš dalies.

Patikrinęs kreditorių reikalavimus, administratorius priima argumentuotą sprendimą pripažinti, atmesti arba iš dalies pripažinti kreditoriaus reikalavimą. Reikalavimą, dėl kurio tarp skolininko ir kreditoriaus kyla ginčas, administratorius iš dalies arba visiškai atmeta. Teismo sprendimu nustatytą kreditoriaus reikalavimą administratorius gali atmesti arba iš dalies pripažinti tik jei yra įrodymų, kad po teismo sprendimo įsigaliojimo skolininkas iš dalies arba visiškai įvykdė savo įsipareigojimus.

Fizinio asmens nemokumo byla

Kreditorių reikalavimai skolininkui pateikiami, patikrinami ir pripažįstami juridinio asmens nemokumo byloje nustatyta tvarka. Jeigu praleido reikalavimų pateikimo terminą, kreditorius gali pateikti reikalavimą skolininkui per šešis mėnesius nuo skolininko nemokumo bylos paskelbimo įrašymo į nemokumo registrą dienos, bet ne vėliau kaip iki dienos, kurią šio įstatymo nustatyta tvarka parengiamas galutinis bankroto procedūros išlaidų sąrašas.

Jeigu kreditorius nepateikia reikalavimo iki pirmiau nurodyto termino, sueina senaties terminas ir kreditorius praranda kreditoriaus statusą ir teisę pateikti reikalavimus skolininkui tiek fizinio asmens nemokumo byloje, tiek vėliau, kai skolininkas atleidžiamas nuo įsipareigojimų. Senaties terminas netaikomas išlaikymo išmokoms, reikalavimams, kylantiems dėl draudžiamos veiklos, ir reikalavimams, susijusiems su administraciniame pažeidimo nagrinėjimo procese skirtomis sankcijomis ir Baudžiamajame įstatyme nustatytomis sankcijomis, tai pat žalos atlyginimui.

13 Kokios yra taisyklės, reglamentuojančios pajamų paskirstymą? Koks yra reikalavimų ir kreditorių teisių eiliškumas?

Teisinės apsaugos procesas

Teisinės apsaugos proceso priemonių plane gali būti numatytas pirmumas asmenims, skyrusiems lėšų planui įgyvendinti, proporcingai skirtų lėšų sumai.

Teisinės apsaugos proceso priemonių plane gali būti numatytas tik proporcingas pagrindinės skolos, nuobaudos ar palūkanų padengimas arba sumažinimas kreditorių grupėje ir pagal kiekvieną kreditorių reikalavimų rūšį (pagrindinės skolos, nuobaudos ar palūkanų). Teisinės apsaugos proceso priemonių plane gerokai nepalankesnės sąlygos kreditoriui, palyginti su kitais kreditoriais, gali būti nustatytos tik gavus atitinkamo kreditoriaus sutikimą.

Teisinės apsaugos procesas darbuotojams netaikomas, nebent jie yra davę aiškų sutikimą.

Juridinio asmens nemokumo byla

Pajamos juridinio asmens nemokumo byloje paskirstomos visų pirma pagal reikalavimo rūšį (pvz., užtikrintas arba neužtikrintas reikalavimas). Tam tikrais atvejais gali būti atsižvelgiama į kreditoriaus statusą (pvz., mokesčių institucijos).

Pardavus kaip užtikrinimo priemonė naudojamą skolininko turtą gautos pajamos naudojamos užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus reikalavimui patenkinti. Iš pardavus įkeistą turtą gautų pajamų pirmumo tvarka išskaitomos aukciono išlaidos, įskaitant įkeisto turto vertinimo išlaidas ir administratoriaus atlygį, o likusi suma naudojama užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus reikalavimui patenkinti. Jeigu apmokėjus nurodytas išlaidas ir patenkinus reikalavimą lieka lėšų, jos įtraukiamos į skolininko turtą ir naudojamos kitų kreditorių reikalavimams patenkinti.

Likusios skolininko lėšos pirmiausia naudojamos visoms juridinio asmens nemokumo bylos išlaidoms padengti.

Padengus išlaidas, patenkinamas Nemokumo kontrolės tarnybos reikalavimas, jeigu skolininko darbuotojų reikalavimams patenkinti naudotasi darbuotojų reikalavimų garantijų fondo lėšomis. Tada patenkinami darbuotojų ir mokesčių institucijos reikalavimai.

Patenkinus visus nurodytų kreditorių reikalavimus, likusios skolininko lėšos padalijamos kitų neapsaugotų kreditorių pagrindinei reikalavimų sumai (neįskaitant palūkanų) padengti. Šiame etape taip pat patenkinama neužtikrinta užtikrinimo priemonę turinčių kreditorių reikalavimų dalis ir nepatenkinta užtikrinimo priemonę turinčių kreditorių reikalavimų dalis.

Jeigu skolininko lėšų visai šio straipsnio 5 dalyje nurodytų kreditorių reikalavimų sumai padengti nepakanka, atitinkami reikalavimai turi būti tenkinami proporcingai kiekvienam kreditoriui mokėtina sumai.

Skolininko lėšos, likusios padengus pagrindinę neapsaugotų kreditorių reikalavimų sumą, naudojamos gretutiniams neapsaugotų kreditorių reikalavimams patenkinti (proporcingai kiekvienam kreditoriui mokėtina sumai).

Skolininko lėšos, likusios patenkinus visus nurodytus reikalavimus, paskirstomos dalyviams (akcininkams) arba skolininko nariams proporcingai jų individualios investicijos sumai, skolininkui (fiziniam asmeniui), jo įpėdiniams (paveldėtojams) arba asmenims, turintiems į asociacijos ar fondo turtą nukreiptų reikalavimų pagal teisės aktus arba atitinkamos asociacijos ar fondo įstatus.

Fizinio asmens nemokumo byla

Vykstant bankroto procedūrai skolininkas turi teisę pasilikti pajamas, kurios yra būtinos netiesioginėms fizinio asmens nemokumo bylos išlaidoms padengti, ir turtą, kuris yra visiškai būtinas pajamoms gauti.

Išlankymo išmokos, įskaitant įnašus į Išlankymo garantijų fondą, ir fizinio asmens nemokumo bylos išlaidos iš skolininko lėšų padengiamos pirmiausia.

Pardavus kaip užtikrinimo priemonė naudojamą skolininko turtą gautos pajamos naudojamos užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus reikalavimui patenkinti.

Neapsaugotų kreditorių reikalavimai sujungiami į vieną grupę nenustatant eiliškumo. Likusios lėšos naudojamos neapsaugotų kreditorių reikalavimams patenkinti proporcingai kiekvienam kreditoriui mokėtinai pagrindinei sumai. Padengus neapsaugotų kreditorių reikalavimų pagrindinę sumą likusios skolininko lėšos naudojamos neapsaugotų kreditorių gretutiniams reikalavimams patenkinti (proporcingai kiekvienam kreditoriui mokėtinai sumai).

Vykstant įsipareigojimų vykdymo procedūrai, skolininkas gali pasilikti iki dviejų trečdalių savo pajamų pragyvenimo išlaidoms padengti ir išlaikyti turtą, kuris yra būtinas pajamoms gauti.

Taigi, atsižvelgdamas į įsipareigojimų vykdymo plano nuostatas, kreditorių reikalavimams patenkinti skolininkas perveda trečdalį savo pajamų (bet ne mažiau kaip trečdalį minimalaus mėnesinio darbo užmokesčio neatskaičius mokesčių Latvijoje). Rengdamas įsipareigojimų vykdymo planą, skolininkas įtraukia visų kreditorių reikalavimų pagrindines sumas ir numato jas padengti proporcingai kiekvieno kreditoriaus reikalavimui.

14 Kokios yra nemokumo bylų užbaigimo (ypač pasiekus susitarimą su kreditoriais) sąlygos ir pasekmės?

Teisinės apsaugos procesas

Teismas užbaigia teisinės apsaugos procesą, jeigu:

1. dauguma Nemokumo įstatyme apibrėžtų kreditorių nepritarė teisinės apsaugos proceso priemonių planui pagal Nemokumo įstatyme nustatytą tvarką ir terminus;
2. teisinės apsaugos proceso priemonių planas neatitinka Nemokumo įstatymo nuostatų.

Teismas užbaigia teisinės apsaugos procesą ir pradeda juridinio asmens nemokumo bylą, jeigu:

1. skolininko teisinės apsaugos procesas buvo pradėtas antrą kartą per metus, tačiau apie teisinės apsaugos proceso įgyvendinimą nepaskelbta;
2. gavus kreditoriaus prašymą, jeigu skolininkas daugiau kaip 30 dienų nevykdo teisinės apsaugos proceso priemonių plano ir teismui nepateikė plano pakeitimų;
3. gavus Nemokumo įstatyme apibrėžtos kreditorių daugumos atstovo prašymą, jeigu skolininkas neatliko Nemokumo įstatyme nustatytų veiksmų arba pateikė klaidingą informaciją, jeigu skolininkas daugiau kaip 30 dienų nevykdo teisinės apsaugos proceso priemonių plano ir teismui nepateikė plano pakeitimų arba jeigu skolininkas nesilaiko Nemokumo įstatyme nustatytų veiklos apribojimų.

Jeigu teisinės apsaugos proceso priemonių planas įgyvendinamas, skolininkas teismui pateikia prašymą užbaigti teisinės apsaugos procesą. Priešingai, jeigu skolininkas negali įvykdyti teisinės apsaugos proceso priemonių plane nustatytų įsipareigojimų, jis teismui pateikia prašymą iškelti nemokumo bylą ir kartu prašymą užbaigti teisinės apsaugos procesą.

Teisinės apsaugos proceso užbaigimas įgyvendinus teisinės apsaugos proceso priemonių planą yra pagrindas panaikinti skolininkui pagal teisinės apsaugos procesą nustatytus veiklos apribojimus ir nustoti taikyti procesui taikytą metodą.

Jeigu kreditorių dauguma pagal Nemokumo įstatyme nustatytą tvarką ir terminus nepatvirtino teisinės apsaugos proceso priemonių plano ir teisinės apsaugos procesas užbaigiamas, su teisinės apsaugos proceso paskelbimu susiję apribojimai panaikinami ir apskaičiuojama visa už neįvykdytus įsipareigojimus taikomų nuobaudų, palūkanų ir delspinigių suma.

Juridinio asmens nemokumo byla

Nemokumo byla užbaigiama teismo sprendimu, kai administratorius įgyvendina skolininko turto pardavimo planą ir kreditorių reikalavimų vykdymo planą. Be to, teismas užbaigia nemokumo bylą, jeigu administratorius savo ataskaitoje dėl turto nebuvimo pasiūlė užbaigti nemokumo bylą, o kreditoriai pritarė pasiūlymui. Tokiu atveju skolininkas (juridinis asmuo) išbraukiamas iš atitinkamo viešojo registro.

Nemokumo byla užbaigiama teismo sprendimu, jeigu patvirtinamas teisinės apsaugos priemonių planas ir teismas nusprendžia juridinio asmens nemokumo bylą pakeisti teisinės apsaugos procesu. Tokiu atveju skolininkas toliau vykdo savo veiklą ankstesniu statusu.

Fizinio asmens nemokumo byla

Fizinio asmens nemokumo byla gali būti užbaigta nepradėjus prievolių vykdymo procedūros. Teismas užbaigia bankroto procedūrą kartu su fizinio asmens nemokumo byla, jeigu nustatoma apribojimų dėl fizinio asmens nemokumo bylos taikymo skolininkui. Tokiu atveju per tris mėnesius nuo fizinio asmens nemokumo bylos paskelbimo dienos administratorius pateikia prašymą užbaigti bankroto procedūrą. Teismas taip pat gali užbaigti bankroto procedūrą kartu su fizinio asmens nemokumo byla, jeigu kreditoriai nepateikė jokių reikalavimų. Tokiu atveju per mėnesį nuo kreditorių reikalavimų pateikimo termino pabaigos skolininkas pateikia prašymą užbaigti bankroto procedūrą.

Jeigu fizinio asmens nemokumo byla užbaigiama kartu užbaigiant arba nutraukiant bankroto procedūrą, administratoriaus įgaliojimai ir apribojimai, kuriais neleidžiama skolininkui disponuoti savo turtu, taip pat nustoja galioti, kreditoriai atgauna teises reikalauti, kad būtų įvykdyti skolininko įsipareigojimai, kurie nebuvo nurašyti fizinio asmens nemokumo byloje, o byla dėl skolos, kuri buvo priteista, bet dar neišieškota, išieškojimo ir byla dėl skolininko įsipareigojimų nurašymo toliau nagrinėjamos teisme.

Jeigu skolininkas sėkmingai atliko fizinio asmens įsipareigojimų vykdymo plane nustatytus veiksmus, plane apibrėžti skolininko įsipareigojimai, kurie liko įgyvendinus planą, panaikinami, o panaikintų įsipareigojimų vykdymo užtikrinimo procedūra užbaigiama.

Įsipareigojimų vykdymo procedūra netaikoma arba užbaigiama šiais atvejais:

- per trejus metus iki fizinio asmens nemokumo bylos paskelbimo arba jau iškėlus nemokumo bylą skolininkas sudarė sandorių, dėl kurių tapo nemokus arba padarė žalos kreditoriams, jeigu žinojo arba turėjo žinoti, kad dėl tokių sandorių gali tapti nemokus arba padaryti žalos kreditoriams;
- skolininkas sąmoningai pateikė klaidingą informaciją apie savo finansinę padėtį ir neatskleidė savo tikrųjų pajamų;
- skolininkas nevykdo savo prievolių pagal bankroto procedūrą arba įsipareigojimų vykdymo procedūrą, o tai labai stabdo nemokumo bylos eigą.

Jeigu įsipareigojimų vykdymo procedūra užbaigiama nenurašius skolininko įsipareigojimų, kreditorių reikalavimai atnaujinami ir visi apskaičiuojami, taip pat atnaujinamas anksčiau sustabdytas teismo procesas ir teismo sprendimų vykdymas.

15 Kokios yra kreditorių teises po nemokumo bylos užbaigimo?

Teisinės apsaugos procesas

Užbaigus teisinės apsaugos procesą taikomos įprastinės nuostatos dėl skolininko veiklos ir kreditoriaus teisių.

Juridinio asmens nemokumo byla

Per penkias dienas nuo teismo sprendimo užbaigti bylą gavimo dienos administratorius pateikia įmonių registruui prašymą išbraukti skolininką iš atitinkamo registro. Išbraukus iš registro, skolininkas likviduojamas, o kreditoriai praranda teisę pateikti skolininkui reikalavimus, nes skolininko nebelieka.

Paminėtina, kad kreditorius gali per metus nuo nemokumo bylos užbaigimo pateikti reikalavimą skolininko valdybos nariams dėl nepadengtos reikalavimo sumos, jeigu nemokumo bylos administratorius negavo skolininko apskaitos dokumentų arba dokumentai buvo tokios būklės, kad iš jų nebuvo galima aiškiai suprasti apie skolininko sandorius ir finansinę padėtį trejus metus iki nemokumo bylos paskelbimo. Prieš užbaigiant nemokumo bylą, tokį reikalavimą skolininko vardu gali pateikti nemokumo bylos administratorius, o kreditorius turi teisę įstoti į bylą kaip trečioji šalis.

Fizinio asmens nemokumo byla

Jeigu nemokumo byla užbaigiama anksčiau, nei baigiama reikalavimų vykdymo procedūra, administratoriaus

teisės ir apribojimai, kuriais neleidžiama skolininkui disponuoti savo turtu, kaip nustatyta Nemokumo įstatyme, taip pat nustoja galioti, kreditoriai atgauna teises reikalauti, kad būtų įvykdyti skolininko įsipareigojimai, kurie nebuvo nurašyti fizinio asmens nemokumo byloje, o byla dėl skolos, kuri buvo priteista, bet dar neišieškota, išieškojimo ir byla dėl skolininko įsipareigojimų nurašymo toliau nagrinėjamos teisme.

Jeigu skolininkas sėkmingai atliko fizinio asmens įsipareigojimų vykdymo plane nustatytus veiksmus, plane apibrėžti skolininko įsipareigojimai, kurie liko įgyvendinamus planą, panaikinami, o panaikintų įsipareigojimų vykdymo užtikrinimo procedūra užbaigiama.

Likę fizinio asmens įsipareigojimų vykdymo plane nustatyti įsipareigojimai nenurašomi, jeigu skolininkas nesiėmė plane apibrėžtų veiksmų.

Net jei įsipareigojimų vykdymo planas sėkmingai įgyvendinamas, pagal įsipareigojimų vykdymo procedūrą šie reikalavimai neišnyksta:

- reikalavimai dėl išlaikymo išmokų;
- reikalavimai, kylantys dėl draudžiamos veiklos;
- užtikrintas reikalavimas, jeigu skolininkas išlaikė būstą, kuris naudojamas kaip atitinkamo reikalavimo užtikrinimo priemonė, nebent skolininko ir užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus susitarime nustatyta kitaip. Nurodytų įsipareigojimų vykdymo užtikrinimo procedūros atnaujinamos atsižvelgiant į nesumokėtą skolos sumą;
- reikalavimai, susiję su administraciniame pažeidimo nagrinėjimo procese skirtomis sankcijomis ir Baudžiamajame įstatyme nustatytais sankcijomis, taip pat žalos atlyginimas.

16 Koks subjektas turi padengti nemokumo bylos sąnaudas ir išlaidas?

Teisinės apsaugos procesas

Teisinės apsaugos proceso išlaidos apima teisinės apsaugos proceso priežiūros pareigūno atlygį ir išlaidas, patirtas teisėtai ir veiksmingai vykdant teisinės apsaugos procesą. Teisinės apsaugos proceso išlaidos padengiamos iš skolininko lėšų.

Juridinio asmens nemokumo byla

Juridinio asmens nemokumo bylos išlaidos (ir administratoriaus atlygis, ir nemokumo bylos išlaidos) padengiamos iš skolininko lėšų.

Jeigu juridinio asmens nemokumo byloje patirtų išlaidų negalima padengti iš skolininko lėšų, išlaidoms padengti gali būti naudojamos kreditorių arba kito fizinio ar juridinio asmens lėšos, jei toks susitarimas buvo sudarytas pagal įstatymą.

Jeigu juridinio asmens nemokumo bylos išlaidų negalima padengti iš nurodytų šaltinių, o administratoriaus parengtoje ataskaitoje patvirtinama, kad skolininko turto nėra, planuojant juridinio asmens nemokumo bylos užbaigimą, bylos išlaidos padengiamos iš juridinio asmens nemokumo bylos užstato, kuris perduodamas administratoriui juridinio asmens nemokumo bylos išlaidoms padengti ir atlygiui sumokėti.

Jeigu prašymą iškelti juridinio asmens nemokumo bylą pateikė skolininko darbuotojas, kuriam reikalavimas sumokėti dalį užstato ar visą užstatą netaikomas, juridinio asmens nemokumo bylos išlaidos padengiamos iš darbuotojų reikalavimų garantijų fondo.

Fizinio asmens nemokumo byla

Fizinio asmens nemokumo byloje skiriamos tiesioginės ir netiesioginės išlaidos.

Tiesioginės fizinio asmens nemokumo bylos išlaidos apima su proceso užtikrinimu susijusias išlaidas:

- skelbimų, aukcionų, mokėjimo sąskaitos atidarymo, aptarnavimo ir uždarymo išlaidas;
- pašto korespondencijos paslaugų išlaidas;
- su fizinio asmens turto vertinimu susijusias išlaidas;
- notaro paslaugų išlaidas;

- išlaidas, susijusias su fizinio asmens turto saugojimu, jei turtas buvo perduotas administratoriui, sandorių patikrinimu ir turto bei sandorių draudimu.

Šios išlaidos padengiamos iš pajamų, gautų pardavus fizinio asmens turtą, tačiau jei turto nėra arba jo nepakanka tiesioginėms išlaidoms padengti, administratorius gali reikalauti, kad išlaidas padengtų skolininkas. Tačiau pažymėtina, kad skolininkas gali pasilikti du trečdalius savo pajamų ir gali būti reikalaujama, kad jis pervestų ne daugiau kaip trečdalį savo pajamų tiesioginėms išlaidoms padengti.

Netiesioginės fizinio asmens nemokumo bylos išlaidos, pavyzdžiui, einamieji mokesčiai ar muitai, einamosios išlaikymo išmokos, nuoma ir komunaliniai mokesčiai, padengiamos iš fizinio asmens pajamų (dviejų trečdalių pajamų, kurias skolininkui leidžiama pasilikti).

17 Kokios yra taisyklės dėl sandorių, kurie yra nenaudingi visiems kreditoriams bendrai, pripažinimo niekiniais, jų nugalinimo ar jų nevykdytinumo?

Teisinės apsaugos procesas

Priežiūros pareigūnas neturi teisės ginčyti sandorių, sudarytų iki teisinės apsaugos proceso inicijavimo. Pradėjus teisinės apsaugos procesą, skolininko veiksmai apribojami – jam neleidžiama sudaryti sandorių ar vykdyti veiklos, kuri gali pabloginti jo finansinę padėtį arba pakenkti bendrai visų kreditorių interesams.

Juridinio asmens nemokumo byla

Administratorius turi įvertinti skolininko sandorius ir teisme pateikti reikalavimą, kad atitinkamas sandoris būtų pripažintas negaliojančiu, neatsižvelgiant į jo rūšį, jeigu sandoris buvo sudarytas:

1. po juridinio asmens nemokumo bylos paskelbimo dienos arba keturis mėnesius prieš juridinio asmens nemokumo bylos paskelbimo dieną ir dėl to skolininkui buvo padaryta žala, neatsižvelgiant į tai, ar asmuo, su kuriuo arba kurio naudai buvo sudarytas sandoris, žinojo apie žalą kreditoriams;
2. trejus metus iki juridinio asmens nemokumo bylos paskelbimo dienos ir dėl to skolininkui buvo padaryta žala, o asmuo, su kuriuo arba kurio naudai buvo sudarytas sandoris, žinojo arba turėjo žinoti apie žalą kreditoriams.

Jeigu sandoris, dėl kurio skolininkui buvo padaryta žala, buvo sudarytas su skolininku suinteresuotomis šalimis arba jų naudai, laikoma, kad jos žinojo apie padarytą žalą, nebent jos įrodo priešingai.

Užtikrinimo priemonę turintis kreditorius gali prašyti, kad administratoriaus sudarytas sandoris būtų pripažintas negaliojančiu, jeigu atitinkamas sandoris susijęs su turtu, įkeistu kaip reikalavimo užtikrinimo priemonė, ir kenkia užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus interesams.

Administratorius privalo įvertinti ir teisme pateikti reikalavimą, kuriame prašo grąžinti skolininko dovanotą turtą arba jo dalį, jeigu sandoris buvo sudarytas per trejus metus iki nemokumo bylos paskelbimo dienos arba po tos dienos, kai iš šalių įsipareigojimų nelygybės matyti, kad dovanojimas buvo faktiškai atliktas. Dėl aukos galima pateikti skundą arba pareikalauti ją grąžinti tik jei ji buvo neteisėta arba buvo panaudota ne pagal numatytą paskirtį.

Pinigų sumos, kurias skolininkas sumokėjo skoloms padengti per šešis mėnesius iki juridinio asmens nemokumo bylos paskelbimo ir po paskelbimo dienos (išskyrus sumas, kurias vykstant juridinio asmens nemokumo bylai sumokėjo administratorius), grąžinamos, jeigu nustatomas vienas iš šių veiksnių:

1. mokėjimas buvo atliktas prieš sueinant įsipareigojimų įvykdymo terminui, jeigu nebuvo įvykdyti kiti įsipareigojimai, kurių mokėjimo terminas jau buvo suėjęs, ir šio straipsnio 3 dalyje nurodytos šalių teisės ir prievolės gali būti atnaujintos;
2. skola buvo sumokėta skolininku suinteresuotiems asmenims, o kiti įsipareigojimai, kurie turėjo būti įvykdyti iki įsipareigojimų suinteresuotiesiems asmenims įvykdymo termino, nebuvo įvykdyti. Ši nuostata taip pat taikoma teismo pareigūnų išieškotoms skoloms, išskaičiuavus vykdymo išlaidas.

Kreditorius grąžina sumą, kurią per tris mėnesius iki juridinio asmens nemokumo bylos paskelbimo dienos

sumokėjo skolininkas, kad remiantis tą pinigų sumą gavusio kreditoriaus pateiktu prašymu nebūtų paskelbta skolininko nemokumo byla.

Jeigu šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytais atvejais skolai padengti sumokėtos sumos grąžinamos, iki skolos grąžinimo galioję šalių įsipareigojimai (įskaitant įsipareigojimų padidinimą) ir atitinkamos teisės atnaujinami.

Be to, administratorius privalo teisme pateikti reikalavimą, kuriame prašo įkeitimo sutartį pripažinti negaliojančia, jeigu įkeitimo teisė buvo nustatyta po to, kai skolininko nemokumo bylos paskelbimas buvo įrašytas nemokumo registre.

Fizinio asmens nemokumo byla

Skolininko sudaryti sandoriai gali būti ginčijami juridinio asmens nemokumo byloje nustatyta tvarka, jeigu nemokumo bylos metu nustatoma, kad:

- per trejus metus iki fizinio asmens nemokumo bylos paskelbimo arba jau iškėlus nemokumo bylą skolininkas sudarė sandorių, dėl kurių tapo nemokus arba padarė žalos kreditoriams, jeigu žinojo arba turėjo žinoti, kad dėl tokių sandorių gali tapti nemokus arba padaryti žalos kreditoriams;
- skolininkas sąmoningai pateikė klaidingą informaciją apie savo finansinę padėtį ir neatskleidė savo tikrųjų pajamų;
- skolininkas nevykdo savo prievolių pagal bankroto procedūrą arba įsipareigojimų vykdymo procedūrą, o tai labai stabdo nemokumo bylos eigą.

■ Paskutinis naujinimas: 18/12/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.